

Модель інноваційного навчального закладу «Школа якісної освіти»

Іван КАРАКАШ,

директор Шполянського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа I–III ступенів №2 – ліцей» Шполянської районної ради Черкаської області,

Ілона РУДЕНКО,

кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»

Питання якості освіти сучасні дослідники актуалізують у контексті перегляду пріоритетів і запитів суспільства, зміни парадигми підготовки учнів, у якій відображено нові підходи до навчання, педагогічний менталітет, що базується на усвідомленні відповідності культури і рівня освіти умовам сучасного життя та засадам відкритого інформаційного суспільства. При цьому якість освіти визначають найважливішим рушійним чинником в соціальному розвитку і становленні особистості.

Цю проблему досліджували Ю. К. Бабанський, В. П. Беспалько, В. І. Загвязинський, І. А. Зязюн, І. Я. Лернер, В. І. Маслов, О. Я. Савченко, М. М. Скаткін та ін.

Поняття «якість освіти» розглядають як динамічне та інтегративне утворення, сукупні властивості якого здатні задовольняти споживачів, їх постійно зростаючі вимоги і потреби. Структурними компонентами якості освіти визначено: задоволеність суб'єктів освіти результатами навчально-виховного процесу, якість освітніх програм, високий рівень кваліфікації науково-педагогічних кадрів, включеність навчального закладу до інноваційної діяльності, сучасні матеріально-технічні ресурси, утвердження державно-громадського характеру управління [3].

Педагоги Шполянського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа I–III ступенів №2 – ліцей» Шполянської районної ради Черкаської області тривалий час працюють над проблемою ефективності навчально-виховного процесу, пошуку шляхів підвищення якості освіти, розроблення моделі розвитку школи. З огляду на це, в навчальному закладі було створено творчу

групу, колектив якої ознайомився з досвідом роботи кращих шкіл Черкащини та України. Педагоги дійшли висновку, що розв'язати проблему допоможе застосування модульної системи в організації освітнього процесу.

Місія навчального закладу полягає в тому, щоб задовольнити потреби суспільства щодо забезпечення учнів якісною освітою.

Мета інноваційного розвитку навчального закладу: шляхом диференціації навчального процесу та впровадження нових освітніх технологій створити сприятливі умови для здобуття якісної освіти, досягнення учнями такого рівня освіченості, який відповідав би їх особистісному потенціалу і в такий спосіб дав змогу створити основу для продовження освіти і власного розвитку, підготовки соціально успішної особистості, конкурентоздатної на ринку праці.

Завданнями інноваційного розвитку навчального закладу є:

1. Концентрація та ефективне використання наявних ресурсів, їх спрямування на підвищення якості освітніх послуг відповідно до потреб учнів і суспільства; доступність якісної освіти.

2. Здійснення освітнього процесу згідно з індивідуальними можливостями, інтересами, нахилами, здібностями учнів; оновлення змісту освіти.

3. Забезпечення права дітей на вибір видів і форм діяльності, створення оптимальних умов для виявлення та розвитку творчої обдарованості кожного учня.

4. Стимулювання творчої самореалізації особистості у навчальній, виховній, позашкільній діяльності як за ініціативою самої дитини, так і за умов стимулювання її мотивації до активності, самостійної діяльності у навчанні.

5. Формування в учнів свідомого вмотивованого вибору свого професійного майбутнього на основі профільного навчання.

6. Розвиток досвіду самоврядування, партнерства, волонтерства.

7. Активізація роботи з педагогічними кадрами.

8. Зміцнення матеріально-технічної бази (обладнання спортивних об'єктів, кабінетів фізики, хімії, біології, географії та інших, лабораторій, навчальних майстерень, комп'ютерного і мультимедійного обладнання, під'єднання до мережі Інтернет).

9. Збереження та зміцнення здоров'я дітей.

Розглянемо особливості освітньої діяльності закладу згідно з обраною моделлю. Педагоги закладу розробили стратегію навчання для початкової, середньої та старшої школи. Початкова освіта охоплює два цикли. I цикл (1–2 класи) передбачає вибір варіативної складової батьками учнів, враховуючи особливості дітей. У цей період реалізують проект «Світ професій» (під час годин класного керівника) з метою ознайомлення дітей з різними професіями. У II циклі (3–4 класи) педагоги організують гуртки, факультативи, зокрема, такі, як «Біологія в початковій школі», «Хімія в початковій школі», «Фізика в початковій школі», «Робототехніка», «Історія в початковій школі» тощо. Отже, початкову освіту орієнтовано на забезпечення диференціації навчання за напрямками: природничо-математичний, гуманітарний, художньо-естетичний. З огляду на це, учень зможе зробити перші спроби самостійного вибору та набутти вміння пов'язувати вивчене з практичним життям.

Починаючи з 5-го класу, дітям та їхнім батькам пропонується обрати особисту освітню траєкторію розвитку. На основі їхнього вибору формують класи, створюють навчальні плани та

розробляють систему гуртків і факультативів, аби максимально забезпечити потреби учнів. Починаючи з 8-го класу, вводять поглиблене вивчення окремих предметів. Після закінчення базової середньої освіти учні свідомо зможуть обирати шлях навчання відповідно до своїх індивідуальних можливостей, інтересів, нахилів, здібностей та поставленої перед собою мети.

Навчання у старшій школі будують на широкій та глибокій диференціації і варіативності, що дає змогу максимально враховувати здібності, інтереси та життєві плани школярів. Диференціація пов'язана з усеосяжним пристосуванням змісту і процесу навчання до індивідуальних можливостей, схильностей, здібностей кожного учня. А також із такими особистісними властивостями людини, як активність, самостійність, під впливом яких відбувається її розвиток і розвиток цих властивостей. Диференційоване навчання відображає ставлення учня до змісту предметної області, яку він обирає, і діяльності, пов'язаної з її вивченням. За цим можна робити висновок не лише про рівень актуального розвитку учня, а й про його перспективи, про «зону найближчого розвитку» (Л. С. Виготський), що виявляє себе в бажаній предметній галузі знань особливо яскраво.

Індивідуалізацію та диференціацію в навчальному закладі забезпечують шляхом створення двопробільних класів. Це дає можливість організувати заняття з урахуванням інтересів та схильностей учнів (факультативи, гуртки, секції). Для учнів старшої школи пропонуємо академічне навчання (поглиблене вивчення окремих предметів: українська мова, історія, математика, біологія) та професійне навчання (технологічний профіль: загальноосвітня школа та професія, завдяки співпраці із міжшкільним навчально-виробничим комбінатом). У міжшкільному

навчально-виробничому комбінаті учні можуть здобути такі професії: секретар-друкарка, оператор комп'ютерного набору, медична сестра, тракторист, водій категорії С.

Функціональну модель побудовано за принципами проектування освітньо-інформаційного середовища, що базується на основі демократизації, вихованні здорової дитини, системності, гуманізації, диференціації та індивідуалізації, діяльнісного підходу, співтворчості та співпраці, оптимізації навчально-виховного процесу, організації освітнього процесу за модульно-розвивальною системою. Особливу увагу приділяємо підготовці вчителя, який постійно працює над собою, перебуває в творчому пошуку, здатний до особистісного та професійного зростання, адаптований до змін (коуч, тьютор, модератор та ін.) в індивідуальній освітній траєкторії учнів.

Новизна запропонованої моделі інноваційно-го розвитку навчального закладу Шполянського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа I–III ступенів №2 – ліцей» «Школа якісної освіти» пов'язана зі створенням освітнього середовища, в якому учень має більше можливостей обрати свою освітню траєкторію розвитку, яка була б оптимальною для розвитку його природних задатків та обдарувань, а педагогічний процес у таких умовах – неперервний та послідовний рух до освітньої мети школи.

У школі створено виховну систему «Від здібностей, обдарувань – до творчої особистості», що охоплює центри, клуби, гуртки, дистанційні клуби та факультативи, діяльність яких спрямовано на розвиток особистості дитини: «Парадигма», «Номо Politika», «Моя громадянська позиція», «Лідер» тощо. Особливу роль у системі виховної роботи школи відведено проектній діяльності. У закладі реалізують проекти: «Квіти біля школи», «Добро починається з тебе», «Шкільна газета «Погляд», «Ляльковий театр», «Пташина їдальня», «Випускники школи – учасники АТО» тощо. У таких

умовах учень зможе набути сучасних базових знань та функціональних компетентностей з огляду на власні інтереси, нахили та здібності, що сприятиме самореалізації у реальних суспільних умовах.

Результатом сучасної якісної освіти учнів є не лише знання, уміння та навички, а й сформовані освітні компетентності та ключові компетенції особистості. Компетентність як властивість індивіда відображено в особистісній самореалізації (звичка, спосіб життєдіяльності, захоплення), саморозвитку індивіда, вияву здібностей тощо. На думку дослідників, компетентність пов'язана не лише з навчанням, а й із саморозвитком індивіда, його особистісним зростанням, самоорганізацією, узагальненням діяльнісного і особистісного досвіду. Водночас накопичення знань, розвиток умінь і освіченості сприяють особистісній самореалізації, знаходженню свого місця у світі, внаслідок чого освіта є високомотивованою і в справжньому сенсі особистісно орієнтованою, такою, що забезпечує максимальну затребуваність особистісного потенціалу, визнання особистості оточенням і усвідомлення нею власної значущості [1].

Компетентності – це більш узагальнені і сформовані якості особистості, що відображають її здібності універсально використовувати здобуті знання, вміння, навички, дають змогу суб'єктові приймати рішення і діяти в нестандартних ситуаціях (синергетичний підхід). Компетентність виявляється як сукупність знань, умінь і навичок, що дають змогу суб'єктові знаходити оптимальне рішення і діяти в ситуації, адаптуючись до реальних умов. Без компетенцій суб'єкт не може ефективно реалізувати знання для здійснення особистісно і соціально значущої продуктивної діяльності. Все, що пов'язано з компетентностями, пов'язано з досвідом і діяльністю конкретного суб'єкта, поза ситуацією і діяльністю компетенції не виявляються, а без знань вони не формуються [2; 5; 6].

Модель «Школа якісної освіти» передбачає вдосконалення програмно-методичного забезпечення навчально-виховного процесу шляхом упровадження електронних журналів та щоденників, що забезпечить миттєвий зв'язок із батьками та позитивно вплине на якість освіти учнів. Важливе значення в діяльності запропонованої моделі має робота шкільного наукового товариства «Обрій», екологічного центру «Господар», які здійснюють науково-дослідницьку роботу та забезпечують компетентнісний підхід учнів до навчання. Для цього в закладі відновлено роботу в теплиці, створено навчально-дослідні ділянки. Основу моделі становить психолого-педагогічне діагностування розвитку особистості дитини та корекція індивідуальної освітньої траєкторії.

Отже, особливостями діяльності навчального закладу є: диференціація навчання (починаючи з

5-го класу); поглиблене вивчення окремих предметів у загальноосвітній школі II ступеня; багатопрофільна старша школа; введення модульно-розвивальної системи навчання; можливості залучення додаткових коштів у рамках дослідно-експериментальної діяльності регіонального рівня з проблеми «Упровадження модульно-розвивальної системи навчання як чинник підвищення якості освіти»; оновлення системи традицій школи; розвиток творчого потенціалу педагогічного колективу; створення доброзичливого психологічного мікроклімату в колективі; наявність сформованого ядра однодумців; система профорієнтаційної роботи; впровадження інформаційних технологій; організація методичної роботи; позакласна і позаурочна робота з предметів.

Тож інноваційний навчальний заклад «Школа якісної освіти» орієнтований на забезпечення всебічного розвитку особистості з належним рівнем інтелектуального, естетичного, трудового, фізичного розвитку та ціннісних орієнтацій.

Література

1. Болотов В. А. Компетентностная модель: от идеи к образовательной программе / В. А. Болотов, В. В. Сериков. – М.: Педагогика, 2003.
2. Ефремова Н. Ф. Развитие у школьников компетенций средствами тестирования / Н. Ф. Ефремова // 36. наук. праць: Педагогіка вищої та середньої школи. – Кривий Ріг: КДПУ, 2004. – Вип. 8.
3. Жебровський Б. М. Якість освіти як соціально-педагогічна проблема та об'єкт управління / Б. М. Жебровський // Неперервна професійна освіта: теорія і практика: Науково-методичний журнал. – 2002. – Вип. 3. – С. 54–60.
4. Савченко О. Я. Вирівнювання можливостей дітей і молоді у здобутті якісної освіти / О. Я. Савченко // Мандрівець (вид. Національного університету «Києво-Могилянська академія»). – 2001. – №1–3. – С. 44–46.
5. Хуторской А. В. Образовательные компетенции в дидактике и методиках личностно ориентированного обучения / А. В. Хуторской // Известия МСАО им. Я. А. Коменского. – 2004. – №2.
6. Шишов С. Е. Понятие компетенции в контексте качества образования / С. Е. Шишов // Стандарты и мониторинг в образовании. – 1999. – №2.

Анотації

Іван КАРАКАШ, Ілона РУДЕНКО Модель інноваційного навчального закладу «Школа якісної освіти»

У статті розглянуто модель розвитку інноваційного навчального закладу «Школа якісної освіти» Шполянського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа I–III ступенів №2 – лицей» Шполянської районної ради Черкаської області. Визначено місію, мету, завдання та розкрито особливості освітньої діяльності закладу згідно з обраною

моделлю, а також окреслено подальші інноваційні зміни.

Ключові слова: диференціація, модель розвитку навчального закладу, розвивальний освітній простір, профільне навчання, інноваційний розвиток, освітнє середовище.

Іван КАРАКАШ, Ілона РУДЕНКО Модель інноваційного навчального закладу «Школа якісної освіти»

В статті розглянуто модель розвитку інноваційного навчального закладу «Школа якісної освіти» Шполянського навчально-виховного комплексу «Общеобразовательная школа I–III ступеней №2 – лицей» Шполянського районного совета Черкаської області. Определены миссия, цели, задачи и раскрыты особенности образовательной деятельности учреждения в соответствии с выбранной моделью, а также очерчены дальнейшие инновационные изменения.

Ключевые слова: дифференциация, модель развития учебного заведения, развивающее образовательное пространство, профильное обучение, инновационное развитие, образовательная среда.

Ivan KARAKASH, Ilona RUDENKO The model of the innovative educational establishment «The Quality Education School»

The present article deals with the originality of the innovative development model of the educational establishment «The Quality Education School» – «Shpola educational upbringing complex «School №2 – lyceum», Shpola district, Cherkasy region. It defines the mission, aims and tasks and describes the peculiarities of educational activities in the complex according to the chosen model. The further innovative changes are described in the article as well.

Keywords: differentiation, model of the development of the educational establishment, developing educational surroundings, specialized education, innovative development, educational surroundings.